

**STUDENTLER BILIMIN BAHALAWDA “KIMDE KÓBIREK XOSHAMET?”
METODÍNAN PAYDALANÍW**

Sadaddinov Ulugbek Usnaddinovich – *pedagogika ilimleri boyınsha filosofiya doktori*

ulugbeksadaddinov0306@gmail.com

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА «У КОГО БОЛЬШЕ ПООЩРЕНИЙ?»
ПРИ ОЦЕНКЕ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ**

Сададдинов Улугбек Уснаддинович – *доктор философии по педагогическим наукам*

Нукусский государственный педагогический институт имени Ажинияза

**USING THE "WHO HAS MORE MOTIVATION?" METHOD
IN ASSESSING STUDENTS' KNOWLEDGE**

Sadaddinov Ulugbek Usnaddinovich – *Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences*

Nukus State Pedagogical institute named after Ajiniyaz

Tayanch so‘zlar: “Kimda ko‘proq rag‘bat?” metodi, pedagogik texnologiyalar, ta‘lim sifati, o‘zlashtirish nazorati, baholash, darsni rejalashtirish, ta‘lim samaradorligi.

Rezyume. Maqolada talabalarning bilimini nazorat qilishda qo‘llash tavsiya etilayotgan “Kimda ko‘proq rag‘bat?” metodining pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Ta‘lim tizimida mazkur metodning nazariy asoslari, tashkillashtirish etaplari hamda uni dars jarayonida qo‘llash ketma-ketligi yoritilgan. Shuningdek, talabalarning darsdagi faolligi, tezkor fikrlashi, mavzularni eslab qolish darajasi yuqori bo‘lishi ko‘rsatadi.

Ключевые слова: методика «Кто более мотивирован?», педагогические технологии, качество образования, мониторинг результатов обучения, оценивание, планирование урока, образовательная эффективность.

Резюме. В статье раскрывается педагогический потенциал метода «У кого больше мотивации?», рекомендуемого для оценки знаний учащихся. Описываются теоретические основы, этапы организации и процедура применения данного метода на уроках. Кроме того, показано, как этот метод способствует высокой вовлеченности учащихся, развитию скорости мышления и лучшему усвоению учебного материала.

Key words: “Who is more motivated?” method, pedagogical technologies, quality of education, monitoring of learning outcomes, assessment, lesson planning, educational effectiveness.

Summary. The article highlights the pedagogical potential of the “Who Has More Motivation?” method, which is recommended for assessing student knowledge. It outlines the theoretical foundations, stages of organization, and the procedural steps for implementing this method during lessons. Furthermore, the article demonstrates how the method fosters high levels of student engagement, rapid thinking, and topic retention.

Kirisiw. Búgingi kúnde bilimlendiriw sistemasında ámelge asırılıp atırǵan reformalar sapalı bilim beriw, básekige shıdamlı qánigelerdi tayarlaw hám jańa pedagogikalıq texnologiyalardı oqıw sabaqlarında keńnen engiziwdi talap etpekte. Ásirese, bilimlendiriw sistemasında kompetenciyalıq qatnastı ámelge asırıw, studentlerdi mashqalalardı sheshiwge, erkin pikirlewge hám nátiyjeli jumıs alıp barıwǵa baǵdarlaw tiykarǵı wazıypalardan biri esaplanadı. Sol sebepli oqıw procesinde interaktiv metodlardan paydalanıw hám studentler bilimlerin bahalawdıń innovaciyalıq usılların engiziw úlken áhmiyetke iye bolmaqta.

Studentlerdiń ózlestiriwin qadaǵalaw bilimlendiriw processiniń ajıralmaytuǵın bólegi bolıp, ol tek ǵana ózlestiriw dárejesin anıqlawǵa emes, al bilimlendiriw sapasın bahalawǵa, jol qoyılǵan kemshiliklerdi anıqlawǵa hám de oqıw procesin jáne de jetilistiriwge xızmet etedi. Dástúriy bahalaw usılları kóbinese studentlerdiń juwmaqlawshı nátiyjelerin qadaǵalawǵa qaratılǵan bolsa, zamanagóy pedagogikalıq qatnaslarda bahalaw procesi oqıtıwdıń ajıralmas áhmiyetli elementi sıpatında qarawǵa boladı. Bunday qatnas studentlerdi sabaqlarǵa belsendi qatnasıwǵa, erkin pikirlewge hám óz bilimlerin erkin ayta alıwına baǵdarlaydı.

Interaktiv metodlar oqıtıwshı hám bilim alıwshı arasındaǵı birge islesiwdi kúsheytedi, oqıw procesin jáne de

jedellestiredi hám sabaqtı ózlestiriw ushın qolaylı pedagogikalıq ortalıq jaratadı. Bul metodlar járdeminde studentler mashqalalardı birgelikte sheshiw, sóylesiw, óz pikirın tiykarlap beriw hám sın pikirlew sıyaqlı áhmiyetli kompetenciyalardı iyeleydi. Sonday-aq, interaktiv metodlardan paydalanıw bilim alıwshılardıń oqıwǵa bolǵan motivaciyasın arttırıw, olardıń sabaq procesine bolǵan qızıǵıwshılıǵın kúsheytiw hám bilimlerdi ámeliy iskerlik penen baylanıstırıw imkaniyatın beredi [1].

Tiykargı bólim. Oqıtıw procesinde bilim alıwshıǵa shaxs sıpatında qatnas jasaw, onıń individual imkaniyatları hám qábiletlerin esapqa alıw, jańa zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalardı tiykarlangan qadaǵalaw usılların qollanıw studentlerdiń oqıw motivaciyasın arttırıwǵa, logikalıq hám sın kózqaras penen pikirlew kónlikpelerin qalıplestiriwge járdem beredi. Nátiyjede bilimlendiriw processiniń sapası artıp, básekige shıdamlı hám maman qánigelerdi tayarlaw ushın zárúr sharayatlar jaratıladı.

Usılardı esapqa alıp studentler bilimin bahalawda jana pedagogikalıq texnologiyalardan paydalanıwıń teoriyalıq hám ámeliy táreplerin úyreniw hám de olardı bilim beriw ámeliyatına nátiyjeli engiziw úlken ilimiy-pedagogikalıq áhmiyetke iye bolıp esaplanadı [2].

Bunday interaktiv metodlar qatarına usınıs etilip atırǵan “Kimde kóbirek xoshamet?” metodın da kiritsek boladı.

Bul metodtı oqıtıwshı tárepinen oqıtıp atırǵan pániniń bir babı yaqı birneshe temaları (5-6 tema) ótip bolǵannan keyin studentler bilimlerin qadaǵalaw, bahalaw hám ózlestirilgen bilimlerdi bekkemlew maqsetinde qollanıw joqarı nátiyjelilikti támiyinleydi [3].

Bul metodtı sabaq procesinde qollanıw ushın dáslep ótilgen temalar boyınsha sorawlar tayarlanadı hám de studentler dizimi óz aldına qaǵazǵa aldınnan jazıp qoyıladı. Bul bolsa sabaqta waqıttı únemlew hám bahalaw procesin nátiyjeli shólkemlestiriwge xızmet etedi. Oqıtıwshı bir neshe juwap variantları jazılǵan kartochkalar tayarlap kelip, hár bir studentke tarqatıladı. Kartochkalardaǵı juwaplardıń bir birewleri sorawlarǵa sáykes keletuǵın durıs, al qalǵanları shalǵıtıwshı (durıs kelmeytuǵın) juwaplardan ibarat etip tayarlawımızǵa da boladı. Juwap variantlarınń sanı oqıw maqsetine qarap tórt, altı yamasa onnan kóp etip tayarlaw múmkin.

Studentlerge sorawlardıń mazmunı aldınnan ayılmaıdı, biraq qaysı bap yamasa temalar boyınsha tayarlanıwı aldınǵı sabaqta ayıp jiberiledi. Qadaǵalaw ótkeriw dawamında muǵallım sorawlardı izbe-iz oqıp esittiredi hám oqıwshılardı oylanıp alıw ushın qısqa waqıt, mısalı, 5 sekund waqıt beredi. Eger student oqılǵan sorawdıń juwabı óziniń kartochkasında bar dep yesaplasa, qol kóterip belgi beredi hám oqıtıwshınıń ruqsatı menen juwabın aytağı. Durıs juwap bergen studentke “+” xoshamet belgisi qoyıladı. Eger studenttiń kartochkasında durıs juwap bar bolsa, biraq ol juwap beriwde qatnaspa, ogan “-” járiyma belgisi qoyıladı. Sonıń menen birge, kartochkasında tiyisli juwap bolmasa da, sorawdıń juwabın bilip, durıs juwap bere alǵan studentke xoshamet retinde “+” belgisi qoyıladı. Bul qatnas oqıwshılardı tek kartochkalardıǵa emes, al óz bilimlerine de súyenip juwap beriwlerin xoshametleydi.

Bir waqıttıń ózinde bir neshe student qol kótergen jaǵdayda, muǵallım ruqsatınan keyin olardıń hár biri óziniń juwabın aytağı. Durıs juwaplar sanı sorawdıń mazmunı hám aldınnan tayarlangan juwap variantlarına baylanıslı bir yamasa bir neshe bolıwı múmkin. Eger hesh bir oqıwshı durıs juwap bere almasa, muǵallım durıs juwaptı túsindirip beredi hám tema boyınsha qosımsha túsiniyeler beredi.

Barlıq sorawlar juwmaqlangannan soń, studentler tárepinen toplanǵan “+” xoshametlew hám “-” járiyma belgileri esaplap shıǵıladı. Nátiyjeler tiykarında studentlerdiń tema boyınsha bilim dárejesi hám belsendiligi anıqlanadı. Eń joqarı nátiyje kórsetken studentlerge joqarı ball qoyıladı.

Bul metodtı tek soraw kórinisinde emes, al súwret, sxema kórinisinde de tayarlap, studentlerdiń bilim dárejesin

anıqlaw múmkin. Bul kóriniste tayarlangan sorawlar tek gana olardıń qansha “+” xoshamet hám qansha “-” járiyma ball toplanıwı menen gana emes, al oqıwshılardıń sol grafikalıq súwretti kórip yadında saqlap qalıwına da járdem beredi.

Bul metodtı ulıwma bilim beriw mektepleri hám joqarı oqıw orınlarında paydalanıp kóridi. Nátiyjeler bul metod tálím alıwshılardıń ótilgen temalardı eslep qalıw, tez pikirlew, dıqqatın jámlew hám sorawlarǵa tez hám anıq juwap beriw kónlikpelerin rawajlandırıwǵa xızmet etetuǵının kórsetti. Sonday-aq, oqıwshılarda salamat bási ki ortalıǵın qalıplestirip, olardıń pánlerdi tereńirek úyreniwge bolǵan qızıǵıwshılıǵın arttırıwǵa unamalı tásin kórsetti.

Bul texnologiyanıń tiykarǵı abzallıǵı sonda, ol studentlerdiń bilimin qısqa waqıt ishinde nátiyjeli bahalaw, ózlestirilgen bilimlerdi bekkemlew hám barlıq studentlerdi bir waqıttıń ózinde belsendi qatnasıwǵa tartıw imkaniyatın beredi. Metodtı qollanıw barısında studentlerde tez pikirlew, dıqqatı jámlew, eslew hám logikalıq analiz etiw kónlikpeleri rawajlanadı. Jáne bir áhmiyetli táreplerinen metodtıń ápiwayı dúzilisi, quramalı texnikalıq qurallardı talap etpewi hám barlıq bilimlendiriw baǵdarları pánlerinde qollanıw imkaniyatı onıń ámeliy áhmiyetin jáne de arttıradı.

Texnologiyanı hár qıylı pánlerdiń ámeliy hám seminar sabaqlarında qollanıw múmkin. Ásirese, alingan bilimlerdi bekkemlew, tákirarlaw hám kúndelikli qadaǵalaw jumıslarında qollanıwǵa boladı. Metodtı qollanıw ushın az waqıt sarıplap joqarı nátiyjege erisiw imkaniyatın jaratadı.

Solay etip, “Kimde kóbirek xoshamet?” metodı zamanagóy pedagogikalıq texnologiyalar talaplarına juwap beretuǵın, studentlerdiń bilimin qadaǵalaw hám olardıń oqıw aktivligin arttırıwǵa qaratılǵan nátiyjeli interaktiv metodlardan biri sıpatında oqıw shınıǵıwlarında keń qollanıwı múmkin.

Juwmaq. “Kimde kóbirek xoshamet?” metodın qollanıw studentlerde óz ara salamat bási ki ortalıǵın qalıplestirip, olardı kóbirek hám anıq juwap beriwge iytermeleydi. Nátiyjede, sabaq shınıǵıwlarına bolǵan qızıǵıwshılıǵı jáne de artıp, tálím procesiniń sapasın arttırıw, studentlerdiń bilimin obyektiv bahalaw hám de olardıń oqıw iskerligin jedellestiriwde úlken áhmiyetke iye boladı. Bul metod arqalı oqıtıwshıǵa bilim alıwshılardıń temanı qay dárejede ózlestire alǵanlıǵın analiz ete alıw hám ótiletuǵın sabaqtı nátiyjeli jobalastırıwǵa imkaniyat jaratadı. Bul texnologiyadan nátiyjeli paydalanıw pedagogikalıq processtıń nátiyjeliligin támiyinlewge xızmet etedi.

Ádebiyatlar

1. Ishmuhamedov R.J. Interfaol ta’lim metodlari va innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: «Fan va texnologiya», 2016.
2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: «Fan», 2006.
3. Sadaddinov U.U., Pirnazarova D. Qadaǵalaw sabaqlarında jańa pedagogikalıq texnologiyalardan paydalanıw. // НГПИ имени Ажинияза “Инновационные технологии в науке и образовании” республиканская научно-практическая конференция зарубежных ученых. 2018. Нукыс: 20-21.